karşılığında verileceğini, bunlar için kaynağı şimdi yapılanın tersine bütçe içinden bulacaklarını vurguladı. SSK için başarısız ya da başarılı şeklinde yorum getirilemeyeceğini söyleyen Dr. Tanır, çözümün, hekimlerin rahata erdirilmesiyle mümkün olabileceğini belirterek konuşmasını bitirdi.

SBP temsilcisine, sağlık kurumlarının rekabetiyle koruyucu hekimliğin ilişkisinin ne olduğu soruldu ve buna benzer bir uygulamanın ANAP döneminde yapıldığı hatırlatılarak, kendilerinin bu uygulama iyi değildir diyerek mi tartışmaya girdiklerini açıklaması istendi. Işık rekabeti kamu hizmeti için önermediklerini belirterek, "başka çağrışımlar getiriyor diye bazı çözümler dışlanmamalı" dedi. Dünyanın en büyük çevre felaketlerinin sosyalist ülkelerde yaşanmasını bir çelişki olarak tanımlayan SBP temsilcisi, 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nı "önerileri dahil sistemli stratejik hedef yok" diye eleştirerek dünyadaki gelişmelere dikkat edilmesi gereğini vurgulayıp uzman pratisyen yetiştirmeyi çözümlerden birisi olarak önerdi.

SHP temsilcisinin kendisine yöneltilen, sağlık hizmetlerinin tek elden yönetilmesi gerekliliğiyle belediyelerin sağlık ocağı açmasının bir çelişki olup olmadığı; sağlık ocağında uzman çalışıp çalışmayacağı; özel hastanelerin durumunun ne olacağı; 60'ların sosyalleştirme modelinin aynen uygulanıp uygulanmayacağı; 1. basamak sağlık hizmetlerine başvuran insanların tepkilerini nasıl dile getirecekleri; ücretsiz sağlık hizmetlerinin ne derece geçerli olduğu; grevli-toplu sözleşmeli sendikaya nasıl baktıkları; doğu ve güneydoğuda çalışan hekimlerin çalışma koşullarına ilişkin düzenlemeler yapıp yapmayacakları şeklindeki sorulara verdiği yanıtlar şu şekilde özetlenebilir:

Belediyelerin şu anki işleyişte sağlık ocağı açmak zorunda olduklarını, bunun "hiç olmazsa birşeyler yapmak" amacını taşıdığını ve belediyelerden bu yükü alacak gerçekçi bir uygulama getireceklerini belirten Ateş, kendilerinin önerdiği modelde 4 uzmanı da olan pratisyenlerin de çalıştığı yataklı tedavi kurumlarının 1. basamak işlevini yürüteceğini ifade etti. Sağlık Sigortası'na ilişkin sözlerine "kart çıkartmak kolay" diyerek başlayan Ateş, bu sistemin ABD'de bile iflas ettiğini, uygulanması gereken sistemin ülke gerçeklerine uygun olması yolunda parti olarak çalışmaları olduğunu belirterek, sistemin finansmanı için ek kaynak olarak vergi kaçaklarının önlenmesi, üretimin kayda geçmeyen % 30'unun kayıtlara geçirilmesini, yılda "muafiyetlerle" sağlanan 5-6 trilyon TL'lık kaybın önlenmesini gösterdi. Bunu başarmak için "demokrasi, değişim, dayanışma (3D)" formülünü öneren SHP'nin doğu ve güneydoğuya ilişkin demokratik çözümler üreterek yörede çalışanların çalışma koşullarını da düzelteceğini söyleyen Ateş, örgütlenme özgürlüğünden yana olduklarını belirterek sözlerini tamamladı.

Soruları yanıtlayan SP temsilcisi, kapitalist metropolleri sorunları çözülmüş ortamlar olarak görmemek gerektiğini, aslında buralarda özellikle işçi sağlığı sorunlarının çözülmeden kaldığını görmek gerektiğini vurgulayıp, "oralarda çözümün oluşmasının temel koşulu bizde sorunların çözülememesidir" dedi. Sorun çözmenin izafi; Batı'da var olan işsizliğin kapitalizmin olmazsa olmaz kuralı olduğunu; gelişmiş denilen ülkelerde intihar eğilimi yüksek, uyuşturucuya bağımlı toplumların oluştuğunu; kapitalizmin dünyayı yaşanmaz kıldığını; dünyanın "kapitalizm ya da insan" noktasına geldiğini ifade etti. Hekimlerin %81'inin Türkiye'de kendini işe yaramaz hissettiğini ortaya koyan çalışmanın altını çizen SP temsilcisi, çözüm olarak parayla birlikte insan sevgisiyle-kardeşlik dolu bir çalışma ortamını vaad edip sözlerini bitirdi.

Parti Programlarında Sağlık...*

ANAVATAN PARTİSİ PROGRAMI

MADDE 20— SOSYAL KALKINMADA DEVLETİN ROLÜ

İstihdam, eğitim ve öğretim, sağlık, konut, şehirleşme ile ilgili hizmet ve faaliyetlerin tanzim, teşvik ve yönlendirilmesini sosyal kalkınmada devletin tabiî görevleri arasında sayarız.

Çiftçi, küçük esnaf ve sanatkâr, işçi memur, emekli, dul ve yetimler ile kimsesizlerin sosyal güvenliğe kavuşturulmaları, eğitim ve öğretimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması, bütün vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinden yararlanmaları sosyal güvenlik anlayışımızın esaslarını teşkil eder.

Madde 25— SAĞLIK

Vatandaşlarımızın bedeni ve ruhi sağlığının korunması için gerekli tedbirleri almak veya alınmasını temin etmek devletin aslî görevleri arasındadır.

Sağlık hizmetleri sosyal güvenliğin başlıca unsurlarından biridir.

Sağlık hizmetleri, vasıflı, güvenilir, kolay erişilebilir, formaliteden uzak ve yurda dengeli bir şekilde yayılı olmalıdır.

Sağlık hizmetlerinin bir bütün olarak ele alınması zorunludur. Toplum sağlığını tehdit eden hastalıklarla mücadele edilmesi, gıda maddelerinde kalite kontroluna ve çevre şartlarının iyileştirilmesine önem verilmesi gerekmektedir.

Hastane ve sağlık ocaklarının sayısı arttırılmalı, modern, alet, makina ve araçlar ile teçhiz edilmeleri sağlamalı, sanayinin geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Devletin yapacağı hizmet ve faaliyetlere ilâveten, özel sağlık müesselerinin kurulmasını teşvik için tedbirler alınmasını faydalı görürüz.

DOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI

İNSAN VE ÇEVRE SAĞLIĞI

İnsan sağlığını korumak ve insanın gerek düşünsel, gerek bedensel gelişmesini her türlü engelden kurtarmak, insanca ve hakça bir düzende, devletin önde gelen bir işlevidir.

Çevre sağlığı da insan sağlığının temel koşullarındandır.

Demokratik Sol Parti, sağlıklı yaşamı her yönüyle bütün toplumda güvence altına alan bir sosyal güvenlik sistemi geliştirecektir. Sağlık sorunu, büyük ölçüde, sosyal güvenlik çerçevesinde çözülecektir.

Bunun yanı sıra, koruyucu hekimlik yaygınlaştırılacaktır.

Köykent uygulaması, sağlık hizmetlerinin, yeterli düzeyde ve düşük maliyetle, tüm köylülerin ayağına kadar

* DYP, parti programlarını göndermemiştir.

götürülebilmesini sağlayacaktır.

Sağlıklı yaşam ve beslenme konusunda, radyo ve televizyondan da yararlanılarak, yaygın ve sürekli eğitim yapılacaktır.

Hakça gelir dağılımıyla ve izlenecek tüketim politikasıyla, insanların sağlıklı yaşaması ve beslenmesi kolaylaştırılacaktır.

Halkın, kaplıcalardan, daha bilgili olarak yararlanması ve Türkiye'nin bu alandaki zengin olanaklarının, çağdaş işletmecilik anlayışıyla, gelişmeye de katkıda bulunacak biçimde değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Demokratik Sol Parti, doğa zenginliklerini değerlendirirken, doğa dengesini olabildiğince, gözeterek çevre sağlığını geliştirip koruyacaktır.

Doğa sevgisi, ve doğayı koruyarak değerlendirme alışkanlığı ve yeteneği, okul öncesi eğitimden başlanarak, insanlara işlenecektir.

Yeni yerleşme alanları ve köykentler, insanı doğa güzelliğinden uzak düşürmeyen ve doğadaki sağlık ve mutluluk kaynaklarından yoksun bırakmayan bir düzenlemeyle kurulacaktır.

REFAH PARTİSİ

"... Mesela bugünkü faizci kapitalist düzende, düzenin temel esasları gereği **doktorla hasta** çıkar çatışması içindedir. İnsanların ahlâklı davranması konusu bir tarafa bırakılarak düzenin yapısı incelendiğinde durum nedir? Doktor, hasta ne kadar çok ağır hasta ise, ne kadar çok sıklıkta hastalanırsa ve hastalığı ne kadar uzun sürerse o kadar çok para almaktadır. Sistem olarak bu yapı doktorla hastanın çıkar çatışması içinde olması demektir. Halbuki Adil Düzen'de doktor, ne kadar çok vatandaş kendisini tercih etmiş ise o kadar çok para aldığı için ve görevi sadece hastayı tedavi değil, asıl vatandaşın mesul olduğu kimselerin sağlığını korumak olduğu için ve mes'ul olduğu vatandaş hasta olsa da olmasa da bu bakımdan aynı parayı aldığı için, hatta mes'ul olduğu vatandaşların sağlığını korumakta dikkatli ve itinalı olduğu nisbette hem bu yüzden hem de daha çok vatandaş sağlığını korumak için onu tercih edeceği için daha çok kazanacaktır. Bu yapı ise Adil Düzen'de doktor ile hastanın **"çıkar paralelliği"** içinde bulunması demektir.

Yine yukarıda işaret edildiği gibi ahlâki yapı bir kenara bırakılarak düzen açısından meseleye bakıldığında faizci kapitalist düzende doktorun çıkarı vatandaşın adil düzende doktorun çıkarı sağlığını koruduğu kimseye "Ahmet bey duydum ki seyahate çıkacakmışsınız aman lütfen süeterinizi almayı unutmayın sonra üşütüp hasta olup kendinizin de benim de başıma iş açmayın ha!..." demesindedir..."

Adil Ekonomik Düzen
Prof. Dr. Necmettin Erbakan

"... a- Spor, sağlık ve çevre bilinci, Bu şuuru vermek ve gereklerini yerine getirmek "Manevi ve Ahlâki Düzen'in görevidir. Gaye bütün çocuk ve gençlerin bedeni ve ruhi bakımdan en iyi şekilde yetişmiş sıhhatli gençler olmalarını temindir. Bunun için bir yandan başta çocuk sağlığı olmak üzere yurdun her yerinde milli şuurla ve ibadet aşkıyla çalışan sağlık teşkilatı kurulacaktır. Ve yine başta milli sporlarımız olmak üzere güreş, ata binmek, ok atmak, bütün spor dalları yaygın bir şekilde geliştirilecek ve teşvik edilecektir..."

Türkiye'nin Meseleleri ve Çözümleri
Prof. Dr. Necmettin Erbakan

SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ

"SHP, sağlık sorunlarına, dar kapsamlı bir biçimde, sadece tedavi edici sağlık hizmetleri açısından yaklaşmaz. Sağlık sorunlarının altında, beslenmeden başlıyarak işyerlerindeki çalışma koşulları ve güvenliği su, kanalizasyon gibi kentsel altyapı hizmetlerinin durumu ve çevre kirlenmesine kadar uzanan birçok nedenin bulunduğunu bilir. Bu nedenle, de sağlık sorunlarının çözümünde kalkınmanın önemini her zaman hatırlayarak, koruyucu toplum hekimliği hizmetlerinin yurt yüzeyinde dengeli bir dağılıma sahip olarak yaygınlaşmasını öngörür.

SHP, nüfusun genç oluşu, dengesiz ve eksik beslenme sonucu ortaya çıkan hastalıklar, bebek ölüm oranının yüksekliği, çevre sağlığı koşullarının istenilen düzeyde olmaması gibi nedenlerin, ana-çocuk sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesini gerektirdiğinin bilincindedir.

SHP, Türkiye'de başlatılmış ve bir kesim ilde yürütülmekte olan sağlık hizmetinin sosyalleştirilmesine ilişkin programın başarılı olabilmesi için, sağlık personelinin nicelik ve nitelik bakımından yeterli duruma getirilmesini sağlayıcı önlemler alacaktır.

SHP, halkın, devletin sağlık kurumlarından eşit olarak yararlanmasında karşılaşabilecek engelleri kaldıracak önlemleri almaya çalışacaktır..."

"... Sosyal Devlet olmanın temel niteliklerinden biri, kişinin "beden ve ruh sağlığını içinde yaşamak" hakkının devletin sorumluluğu ve güvencesi altında bulunmasıdır.

İnsanın hastalığı, çevre koşullarının, kötü beslenmesinin, sağlıksız konutlarda yaşamının, sağlığa aykırı iş yerlerinin, kötü çalışma koşullarının ürünüdür.

Ülkemizde su, kanalizasyon ve tüm çevre sorunları yıllardır çözülememiş ve alt yapı istenilen düzeye gelmemiştir.

Bu nedenlerle SHP sağlık sorunlarına da kapsamlı bir biçimde salt tedavi edici sağlık hizmetleri açısından bakmaz. Tek, tek bireyleri ve toplumu öncelikle korumayı hedefleyen koruyucu sağlık hizmetlerine büyük önem verir.

Sağlık hizmeti bir kamu hizmetidir. Ücretsiz olmalıdır. Sağlık hizmetinde kaynak Devlet Bütçesidir. Oysa son beş yılda Hükümetlerin Bütçeden sağlığa ayırdıkları pay giderek yarı yarıya azalmıştır. Bu gerçek, liberal ekonomi yanlısı iktidarların insana ve insanın sağlıklı yaşam hakkına verdiği değerin talihsiz bir örneğini oluşturmaktadır.

SHP, sağlık hizmetlerinin halka ücretsiz olarak sunulması gereken bir kamu hizmeti olduğu inancı içinde "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Politikası"nı gerçekleştirmeye kararlıdır.

Sosyalleştirme politikasında en önemli öğe "Örgütlenme Modeli"dir Örgütlenmenin ilkesi, sağlık hizmetini, yerleşme yerlerinin, en uç bölümlerinden başlatarak yurt düzeyine eşit ve dengeli bir biçimde yaymak, sağlık hizmetini kişilere yörelerinde sunmaktır. İlk basamak sağlık hizmeti, her ikibinbeşyüz kişi için düzenlenmiş sağlık evinde verilecektir. Bu ilkbaşvuru ünitesinde bir ebe bulunur ve burada koruyucu ve eğitici sağlık hizmetleri ile ana-çocuk sağlığı hizmetleri sunulur.

Örgütlenme modelinde sağlık evinde Tıp Fakülteleri Hastanelerine uzanan zincir içinde yörelerin nüfus birimleri, coğrafya, ulaşım ve yerel özelliklerine göre düzenlenmiş ara kademeler vardır. Bunlar sağlık ocağı, sağlık merkezi, 4 uzmanlı yataklı kurumlar, bölge hastaneleri, üniversite birimleri mobil üniteler (ambülans ve helikopter servisleri) aracılığı ile sağlık hizmetlerinden yararlanacaklardır.

Burada belirtilen kademelerde, yaygın ve küçük birimlerden üst kademelerdeki hastanelere doğru "Sevk Sistemi" işletilecektir.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi ile tüm görevliler tam gün kamu hizmeti yapacaklardır.

Sağlık hizmeti halka ücretsiz sunulacaktır.

SHP'nin hedefi "sağlık hizmetlerinin niteliğini yükseltmek"tir. Bu nedenle, başta hekimler olmak üzere tüm yardımcı sağlık personelinin işlevleri (ebe, hemşire, teknisyen, laborant gibi) rantabl bir biçimde değerlendirilecek tamamlanacaktır.

Sağlık örgütü, plan doğrultusunda, nüfus yoğunluğu, coğrafik özellikler, yerleşme birimlerinin ulaşım imkanlarına göre yeniden düzenlenecek ve tüm ülkede yaygınlaştırılacaktır.

Sağlık ocakları, kırsal alanda olduğu gibi, kentlerde de belli nüfus sayısına göre ilk başvuru üniteleri olarak kurulacak ve bunlar, hastane polikliniklerinin görevlerini yapacaklardır. Kent içinde halkın kolayca ulaşabileceği semt merkezlerinde yeni sağlık ocakları açılacak ve buralarda uzman hekimler görevlendirilecektir.

Sağlık örgütü tüm ülkede yaygınlaştırıldığı ve hizmetin niteliği örgütün her ünitesinde aynı düzeye eriştiği zaman, hastaların sorunlarının çok büyük bir bölümü yörelerinde çözümlenecektir. Böylece, yöresel hastanelerin, yarıyarıya boş olan hasta yatakları hizmette değerlendirilirken, üst düzeyde inceleme, teşhis ve tedavisi gerekli hastalar için kurulmuş büyük merkez hastaneleri de asıl görevlerini çok daha iyi bir biçimde yerine getirebilecektir.

SHP, sağlık hizmetindeki kadroların, sayılarını süratle arttırmak kadar ve daha da önemli olarak, niteliklerinin de "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi" modeline uygun, uygulama ağırlıklı, çağdaş kavramlar içinde geliştirilmesinin gereğine inanır.

SHP başta hekimler olmak üzere tüm sağlık personelinin sürekli eğitimler için programlar geliştirecektir. Sağlık Meslek-Teknik okullarını yaygınlaştıracaktır. Dikey ve yatay geçişlere olanak tanıyan bir eğitim plânlanmasından en az orta okula dayalı Sağlık Meslek Okulları, ön lisans, lisans ve lisans üstü düzeyde bir eğitim programı içinde ebe, hemşire ve sağlık teknisyenleri yetiştirilmesi amaçtır. Bu kadroların eğitim Tıp Fakülteleri ve Devlet hastaneleri içinde ve bunlarla iç-içe ve uygulama ağırlıklı olarak yütürülecektir.

İşçi Sağlığı, İş Güvenliği

Endüstrileşme sürecindeki bir ülkede, işçi sağlığı sorunları zamanında ele alınmaz ve kalkınmayla birlikte sağlıklı bir çalışma ortamı yaratılmaz ise endüstrileşme gerçekleştikten sonra eksikleri düzeltmek çok zorlaşır. Bunun zararını başta ülke ve konu ile ilgili her üç kesim; işçi, işveren ve devlet, birlikte çeker. Bu bilinç ve inanç içinde işçi sağlığı SHP'nin çok önem verdiği konulardan biridir.

SHP'nin işçi sağlığı politikasının amacı; "Çalışanların bedensel ve ruhsal iyilik durumlarının sürekli olarak en üst düzeyde tutulması, işyerlerindeki sağlığa zararlı etkenlerin etkisizleştirilmesi, buna yönelik koruma önlemlerinin alınması, kişinin bedensel ve ruhsal yeteneklerine uygun işlerde çalıştırılması ve insanın işe uyumunun sağlanmasıdır.

İlaç Sorunu

SHP, ilaç sorunlarına çözüm getirmek için aşağıdaki önlemleri alacaktır.

Sağlık açısından önemi dikkate alınırsa, ilacın sadece hekimlerin sorumluluğu altında, mutlaka reçeteye bağlı olarak satılma zorunluluğu, devletçe ciddi olarak denetlenecektir.

Sosyalleştirme programı içinde ilacın devletçe ve ücretsiz verilmesi ilke kabul edilmiştir. Ancak gereksiz tüketimi sınırlamak için belli bir oranda tüketicinin katkısının da sağlanmasında yarar olacaktır.

Devamlı kullanılması gerekli, yaşamsal önemi olan ilaçların (şeker, kalp, tüberküloz ilaçları gibi) sunumu, tüketicinin katkısı olmaksızın ücretsiz olup, kurallara bağlanacaktır.

Aynı etkiyi yapan ilaçların çeşitliliği önlenecek çok sayıda müstahzarın satışı sınırlandırılacak, (etkin ilaç, ekonomik, ilaç, yararlı ilaç) ilkesi uygulanacaktır.

Satın alınan, ya da yurt içinde üretilen türde ilaçların "kalite kontrolu" devletçe ve piyasaya çıkarılmadan önce etkin bir biçimde yapılacaktır. Devletin, sayıca yeterli, çağdaş araçla donatılmış ilaç, serum, aşı kontrol laboratuvarları tesis etmesi, burada çalışacak nitelikte elemanların yetiştirilmesi şarttır.

İlaç hammadesi ve müstahzar ilaçlar devletçe ithal edilecek, bu alandaki haksız kazanç önlenecek ve gerekirse ilaç sanayi kurumsallaştırılacaktır.

İlaç fiyatlandırma sistemi yeniden düzenlenecektir. Eczacılık mesleği mensuplarının, kamu hizmetinde çalışmaları özendirilecek, özel eczacılık -kamu eczacılığı dengelenecektir.

Bugün ülkemizde diş hekimliği sadece tedavi edici hekimlik biçimde uygulanmaktadır. Oysa kişinin diş sağlığı anne karnından itibaren bebeklikte başlayan koruyucu diş hekimi ağırlıklı bir sağlık hizmetidir. Belli aralıklarla kontrol edilmek dişlerin sağlığını korumak kavramı koruyucu sağlık hizmetleri içinde geliştirilecek, koruyucu tababeti yaygınlaştırılacak ve tedavi edici diş hekimliği ise bu bilim dalının mensuplarınca uygulanacaktır. Günümüzde kırsal alanda gerekli eğitim görmemiş ve diplomasız teknisyenlerin diş tedavisi yaptıkları bir gerçektir. Diş hekimliğinde teknik personel, Meslek Teknik Okullarında yetiştirilerek hizmetin gerektirdiği alanlarda kullanılacak ve bunun yasal düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.

SOSYALİST PARTİ PROGRAMI

Sağlıklı Çalışma:

55. Çalışma hayatında işçilerin ve emekçilerin sağlığı esas alınır.. İşyerleri ve fabrikalar sağlık koşullarına uygun olarak düzenlenir. İnsan sağlığına olumsuz etkileri olan çalışma alanlarında koruyucu ve önleyici tedbirler alınır. Kadınların sağlık ve çalışma koşulları özel olarak düzenlenir.

Parasız Hizmetler ve Sosyal Güvenlik:

56. Devlet ve belediyeler, eğitim ve sağlık hizmetlerini parasız göreceklerdir. Elektrik, şehiriçi ulaşım ve ısınma gibi diğer kamu hizmetlerinin de adım adım parasız hale getirilmesi hedeflenecektir. Sosyal güvenlik gerçekleştirilecek, emeklilerin durumları düzeltilecektir. Devlet, çocukları, yaşlıları ve sakatları korur. Sakat ve özürlülerin toplum hayatına aktif olarak katılımını sağlar.

Herkese Sağlıklı Konut:

57. Demokratik Halk İktidarı hedefi herkese sağlıklı ve uygar yaşayabileceği bir konut sağlamaktır. Bu hedefe ulaşmak için, konut yapımı merkezi olarak planlanacak, kooperatifleşme desteklenecek, her yeni yatırım yaratacağı konut ihtiyacı ile birlikte ele alınacaktır. İlk adım olarak gecekondular meşrulaştırılacak ıslah edilecektir. Konut kiraları işçi ücretinin beşte birinden fazla olmayacaktır.